

FULD TALE

Tale ved samråd A-B i Folketingets Kulturdvalg den 11. december 2013

Samrådsspørgsmål A

Vil ministeren forklare, hvorfor ministeriet har givet afslag på en ansøgning om tipsmidler, der skulle bruges til at holde sproghjemmesiden ordnet.dk kørende?

Samrådsspørgsmål B

Ministeren bedes redegøre for, hvilken digital og internetstrategi regeringen har for det danske sprog, og om regeringen agter at opprioritere dette.

Jeg vil gerne besvare de to spørgsmål i forlængelse af hinanden.

Til at begynde med, vil jeg gerne sige, at jeg i høj grad synes, at de sprogressourcer, som ordnet.dk formidler er til gavn og glæde for alle, der bruger det danske sprog. Det tror jeg, at vi alle er enige om, og det er også derfor, at Kulturministeriet sammen med Carlsbergfondet har finansieret etableringen af portalen og digitaliseringen af ordbøgerne til brug på portalen.

På samme måde bakker jeg op om Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs arbejde. Derfor modtager institutionen en årlig bevilling på 7,4 mio. kr. på Finansloven fra Kulturministeriet.

Jeg vil nu besvare samrådsspørgsmål A:

Kulturministeriet modtog ganske rigtigt i januar en ansøgning fra Det Dansk Sprog- og Litteraturselskab eller DSL, som det også hedder, om udlodningsmidler til ordnet.dk. Bevillingen skulle ifølge projektbeskrivelsen bruges til at videreudvikle portalen, hvor DSL formidler de vigtigste af de ordbogs- og sprogressourcer, som institutionen råder over.

Kulturministeriet har sammen med Carlsbergfondet allerede finansieret etableringen af portalen og de digitale sprogressourcer. Det har man gjort, fordi der er tale om vigtige ordbøger, som i 2004 kun fandtes i fysisk form. Det var målet at formidle ordbøgerne digitalt og stille dem gratis til rådighed på internettet.

I den første periode fra 2004 til 2009 blev midlerne givet til at etablere de digitale ressourcer og selve portalen ordnet.dk. I 2009 skrev DSL til Kulturministeriet, at man nu havde afsluttet etableringsfasen.

Der var dermed udviklet et fuldt funktionelt netsted med adgang til digitale udgaver af de udvalgte ordbogsressourcer. DSL søgte på daværende tidspunkt om midler til anden fase af projektet, hvor målet var at konsolidere og videreudvikle ordnet.dk. Det fik DSL midler til fra 2010 til 2012.

Ansøgningen om den tredje fase gjaldt endnu en udviklingsperiode. Den indeholdt bl.a. et ønske om midler til flere opslagsord, et nyt korpus søgesystem og videreudvikling af de digitale ordbøger. Derudover ville DSL ifølge ansøgningen udvide formidlingen på ordnet.dk, f.eks. med større interaktivitet og brugerinddragelse og tematiske artikler om spændende ord og sprogudvikling.

I den forbindelse er det vigtigt at bemærke, at den sidstnævnte beskrivelse af de udvidede formidlingstiltag i høj grad ville dække nogle af de samme målsætninger, som i dag findes på sproget.dk.

Sproget.dk er et samarbejde mellem Dansk Sprognævn og DSL, som finansieres via en finanslovsbevilling til hver af institutionerne. På sproget.dk formidler de to nationale sproginstitutioner DSL's ordbøger og korpusdatabase såvel som Sprognævnets retskrivningsordbog og andre af nævnets grammatik- og sprogtiltag.

Jeg vil gerne indskyde, at det ud fra brugernes perspektiv er vanskeligt at forklare, at der skulle være behov for at videreudbygge formidlingstiltagene parallelt på to forskellige nationale sprogportaler. Og brugernes perspektiv må trods alt være det centrale, når vi taler om et tiltag, der skal give danskerne adgang til de vigtigste opslagsværker om det danske sprog.

Derfor er det også min holdning, at hvis der skal prioriteres – og det skal man, når ressourcerne er knappe – så må vi bl.a. se på, om det giver mening, at have to forskellige formidlingssider. Eller om der bør være en fælles indgang til sprogressourcerne på institutionernes fælles portal – sproget.dk.

For at opsummere kan man sige, at Kulturministeriet har støttet først en etableringsfase og siden en konsolideringsfase for ordnet.dk. Dette arbejde har Kulturministeriet i alt bevilget 10 mio. kr. til. I 2013 modtog Kulturministeriet den seneste ansøgning om støtte til videreudvikling, udvidelse af ordbestanden og en udvidelse af formidlingen, hvor sidstnævnte ligner sproget.dk.

Så Kulturministeriet har ikke indstillet nogen bevilling. Vi har holdt os til de udviklingsmidler, vi har sagt ja til.

DSL er en institution med egen bevilling på Finansloven på 7,4 mio. kr. DSL får udviklingsmidler til at digitalisere Ordbog over Det Dansk Sprog. Der er ikke givet tilsagn om flere driftsmidler, så DSL må prioritere inden for sin driftsbevilling på 7,4 mio. kr.

[...]

Jeg vil nu gå videre til spørgsmål B:

Jeg må tage udgangspunkt i, at der med spørgsmålet sigtes til, hvilken strategi regeringen har for de digitale sprogressourcer under Kulturministeriet.

Kulturministeriet giver som sagt en fast finanslovsbevilling til at drive sprogportalen sproget.dk, hvor de to vigtigste nationale sproginstitutioner, Dansk Sprognævn og Dansk Sprog- og Litteraturselskab, formidler deres væsentligste ordbogs- og sprogressourcer, skriver om ord og grammatik og laver anden sproglig formidling med undertitlen "indgangen til det danske sprog".

De to ovennævnte institutioner er begge sikret faste driftsbevillinger, som er opført finansloven. Sprognævnet får 9,9 mio. kr. årligt. DSL får 7,4 mio. kr. årligt heraf de 6,4 mio. kr. i driftsbevilling. I driftsbevillingerne indgår også de midler, som er øremærket til sproget.dk som fælles formidlingstiltag for institutionerne.

Sprognævnet har som en af sine centrale opgaver at redigere Retskrivningsordbogen og formidle sproglige spørgsmål – bl.a. på internettet via sproget.dk. Derudover tilbyder Sprognævnet en gratis app til mobilenheder om grammatisk sproghjælp og en betalingsapp med Retskrivningsordbogen. Hvis man ønsker gratis adgang til ordbogen er hjemmesiden sproget.dk som sagt stedet. Tilsvarende har DSL, som nævnt, fået midler fra Kulturministeriet og Carlsbergfondet til at producere den digitale udgave af den store moderne betydningsordbog "Den Danske Ordbog", og til den historiske ordbog "Ordbog over det danske sprog". De formidles begge på ordnet.dk såvel som på sproget.dk. Derudover tilbyder ordnet.dk søgning i Korpus.dk, som opdateres ca. hvert 10 år. Her kan man se, hvordan det søgte ord er blevet brugt i konkrete sammenhænge.

Jeg mener, at de sprogressourcer, som vores nationale sproginstitutioner stiller til rådighed, er gode og nyttige redskaber. Både for den almindelige borger, for børn og voksne i undervisningsbrug og for studerende og forskere.

Men jeg tror også, at vi kan blive endnu bedre til at sikre, at de digitale tilbud, som institutionerne arbejder på, bygger på fælles forståelse af, hvad borgerne har brug for. Jeg tror, at institutionerne godt kan blive endnu bedre til at samarbejde om formidlingen til gavn for brugerne. Den enkelte bruger af ordbøger har eksempelvis ikke nødvendigvis øje for, hvilken af institutionerne, der kan give svar på et givent sprogspørgsmål.

Jeg vil gerne afslutte med at understrege, at ministeriet har tilkendegivet overfor DSL, at det gerne vil mødes med DSL for at drøfte prioriteringen af opgaverne.